

افغانستان در
چندین ولایت
مانند بدخشان،
بغلان، تخار،
هرات و غزنی
ذخایر سرشار
طلا دارد

که تاکنون هیچ حق الامتیاز یا مالیات قابل توجهی را نبرداخته است. (۲۵)
طلا در ارتباط با قابل غارت بودن تصویر درهم و متفاوتی را نشان می دهد: ذخایر مهمی که
به طور متعارف استخراج می شوند از نظر اسنادی غیر قابل غارت هستند (به خاطر فرآوری
گسترده مورد نیاز برای سنگ معدن طلا)، در حالی که طلای رسوبی در رودخانه ها و نهراها
قابل غارت و مقادیر کم آن به طور مخفیانه قابل قاچاق و بسیار سودآور است.

زغال سنگ

برخلاف دیدگاه های قبلی که معادن زغال سنگ فقط در
شمال افغانستان وجود دارند، در سراسر این کشور معادن
زغال سنگ به وفور یافت می شوند. (۲۶) زغال سنگ
به عنوان منبع غیر قابل غارت در نظر گرفته می شود، زیرا
استخراج آن مستلزم عملیات قابل ملاحظه ای است و به علت اینکه کلای فله ای است
حمل و نقل آن نیازمند کامیون های بزرگ است.

ذخایر زغال سنگ در شمال و غرب افغانستان مدت ها است که گاه با مجوز و اغلب به صورت
غیر قانونی توسط صاحبان قدرت، نمایندگان مجلس و دیگر وابستگان سیاسی استخراج
شده است. بیشترین ذخایر غارت شده زغال سنگ در نواحی دهنه تور و گرمک از ایالت
سمنگان قرار دارند. براساس فهرستی از سایت های استخراج غیر قانونی معادن در سراسر
کشور بیش از ۳۵۰ سایت استخراج زغال سنگ در این نواحی وجود دارند. (۲۷) نویسنده ای
شخصاً از ناحیه دهنه تور بازدید و در آنجا حدود ۱۰۰ تونل زغال سنگ پیدا کرد که همگی به
شکل غیر قانونی استخراج می شدند. یک مقام ارشد وزارت امور خارجه اعتراف کرد پنج
نماینده مجلس مجموعاً ۸۹۲ تونل زغال سنگ را راه اندازی و روزانه هزاران تن زغال سنگ
را استخراج می کردند. (۲۸) ذخایر زغال سنگ در ولایات سرپل، تخار و بامیان هم به طور
غیر قانونی استخراج و زغال سنگ به کوره های آجرپزی تحویل داده می شوند و یا به پاکستان
صادر می شوند. (۲۹)

نماینده دیگری که از ولایت هرات انتخاب شده است، از طریق شرکت خود دو معدن
زغال سنگ یکی در هرات و دیگری در ناحیه گرمک غربی در ایالت سمنگان را اداره می کند.
گزارش شده است او مقادیر زیادی زغال سنگ را استخراج و بیشتر آن را به کشورهای همسایه
صادر کرده، اما حق الامتیاز و مالیات پرداخت نمی کند. (۳۰)

نمونه دیگر شرکت سرمایه گذاری افغان (AIC) است که توسط محمود کرزای (برادر حامد
کرزی رئیس جمهور اسبق افغانستان)، حصین فهیم (برادر مارشال محمد قسیم فهیم) و
بیش از ۲۰ تاجر دیگر برای بازسازی کارخانه سیمان غوری که قبلاً متعلق به عامه بود ایجاد
شد. این شرکت ابتدا مجاز به استخراج حداکثر یک میلیون تن زغال سنگ در سال با شرایط
بسیار مطلوب با درک این موضوع بود که محصول آن باید به عنوان ماده خام در کارخانه های
سیمان شرکت سرمایه گذاری افغان بهره برداری شود. بعداً دو ذخیره دیگر زغال سنگ به
این شرکت اعطا شد. قرارداد زغال سنگ ابتدا بخشی از قرارداد اصلی سیمان غوری بود،
ولی بعداً از قرارداد سیمان جدا و به شرکت سرمایه گذاری افغان اجازه داده شد تا زغال سنگ
را استخراج کند و بدون آنکه نرخ حق الامتیاز بسیار پایین آن افزایش یابد آن را در بازار آزاد
بفروشد. ظاهراً دولت همان حق الامتیاز را هم دریافت نکرده است. طبق گزارش برنامه
شفافیت منابع استخراجی افغانستان برای سال ۲۰۱۳، شرکت سرمایه گذاری افغان در این